Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003

SEMTA

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig
Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

SSC SEMTA

February 2005

Arolwg Cyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: SSC SEMTA

Adran 1
Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth polisi a chynllunio. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer sector SEMTA. Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003, a chafwyd cyfanswm o 212 o gyfweliadau â chyflogwyr yn sector SEMTA.

Cafodd yr holl sectorau yn yr economi eu cynnwys, a chynhwyswyd cyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle'r oedd o leiaf ddau berson yn gweithio mewn sefydliad).

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad, ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (A.U.). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweliadau ar gyfer pob A.U. O fewn yr A.U, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blynyddol (ABI) 2001. Graddfa'r ymatebion dilys oedd 51 y cant.

Mae'r data wedi'i bwysoli yn ôl yr A.U, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blynyddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*
- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw'r data wedi'u samplu na'u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle ceir llai o gyfweliadau. Ni chyflwynir unrhyw ganlyniadau yn yr adroddiad hwn lle mae nifer bas y cyfweliadau y seilir y data arnynt yn is na 50.

1.3 Diffinio'r Cyngor Sgiliau Sector

Am fod cod SIC 4-digid ar y data, mae'n bosibl dadansoddi'r data fel y mae'n ffitio i SSC. Mae SSC SEMTA yn cynnwys cyflogwyr yn nhechnoleg gwyddoniaeth, technoleg peirianneg a thechnoleg gweithgynhyrchu a defnyddiwyd 'ffit orau' codau SIC i'r sector hwn (27.4; 27.5; 28.1 – 28.3; 28.5 – 28.7; 29 – 35) i ddadansoddi'r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn.

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 212 o gyfweliadau â sefydliadau yn SSC SEMTA.

1.5 Arferion Adrodd

Mae'n werth nodi yn fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae'r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac

- mae '*' yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant.

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y mae eu hangen ar gyflogwyr yn Adran 2. Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi sy’n wag o achos prinder sgiliau, ac mae’r adran nesaf yn archwilio prinder o ran sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio’r hyn y mae’r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a’r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr.

Adran 2
Yr Anghenion o ran Sgiliau

2.1 Sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer sector SEMTA yn y tabl isod. Mae angen sgiliau Deall anghenion cwsmeriaid, Hyblygrwydd, y Gallu i ddilyn cyfarwyddiadau a Dangos menter ar y lefelau uchaf yn y sector.

Tabl 2.1 Y lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

Lefelau yr anghenion sgil ar hyn o bryd						
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	3	12	30	41	12	0
Llythrennedd	2	16	31	40	10	0
Iaith Gymraeg	77	12	5	4	2	0
Iaith dramor	79	10	6	3	1	0
Datrys problemau	8	14	20	44	14	1
Cyfathrebu	5	15	17	53	11	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	11	16	56	16	0
Sgiliau TG	16	18	32	26	8	0
Y Gallu i ddysgu	2	8	21	54	15	0
Dangos menter	1	8	20	56	15	0
Sgiliau arweinyddiaeth	11	19	24	35	12	0
Sgiliau rheoli	27	12	25	29	8	0
Trefnu eu dysgu a 'u datblygiad eu hunain	17	20	28	32	5	0
Gweithio mewn tîm	4	11	18	56	11	0
Deall anghenion cwsmer	4	7	10	55	24	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	35	11	23	21	9	1
Hyblygrwydd	3	8	15	55	21	0
Sail bwysol = 212 (yr holl sefydliadau)						
Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003						

Gan edrych i'r dyfodol, disgwylia cyflogwyr yng Nghymru y bydd angen lefelau ychydig yn uwch yn yr holl fathau o sgiliau generig ymhen 3 blynedd, gyda disgwyl mai lefelau sgiliau TG a fydd yn codi fwyaf.

Tabl 2.2 Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd

Tabl 2.2
Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tir blynedd

	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	Ddim yn gwybod
Rhifedd	3	11	28	40	18	0
Llythrennedd	2	13	29	43	13	0
Iaith Gymraeg	75	13	6	5	2	0
Iaith dramor	73	12	5	6	2	2
Datrys problemau	8	12	16	48	16	1
Cyfathrebu	5	13	12	52	18	1
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	7	18	54	20	1
Sgiliau TG	13	12	24	32	17	2
Y Gallu i ddysgu	2	6	18	51	23	1
Dangos menter	1	5	17	54	21	1
Sgiliau arweinyddiaeth	9	15	19	36	20	1
Sgiliau rheoli	25	11	23	30	11	1
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	16	13	26	36	10	1
Gweithio mewn tîm	4	8	16	55	17	0
Deall anghenion cwsmer	4	6	8	50	31	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	35	9	22	25	9	0
Hyblygrwydd	2	5	13	52	27	0
Sail bwysol = 212 (yr holl sefydliadau)						

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

Adran 3
Anawsterau Recriwtio a Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag sy'n anodd eu llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.
- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Fe'u diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn yn rhai 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y cymwysterau y mae ar gyflogwyr eu heisiau', 'nid oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'.

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd eu llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Roedd bron chwarter (23 y cant) y sefydliadau yn sector SSC SEMTA wedi nodi o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 18 y cant y sefydliadau bod ganddynt swyddi gwag anodd-eu-llenwi a nododd 14 y cant bod ganddynt swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau, hynny yw swyddi a oedd yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgil.

Mae cyfran y sefydliadau sy'n nodi swyddi gwag a swyddi gwag anodd eu llenwi yn cymharu â Chymru yn ei chyfanrwydd (22 y cant ac 14 y cant yn y drefn honno), ond mae'r gyfran sy'n nodi swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau lawer uwch na'r ffigwr i Gymru gyfan o 7 y cant.

Pan y'u hystyrir yn gyfran o gyflogaeth, mae swyddi gwag yn SSC SEMTA yn cynrychioli 0.8 y cant o gyflogaeth o gymharu â 2 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Yn yr un modd mae swyddi gwag anodd-eu-llenwi yn cynrychioli 0.6 y cant o gyflogaeth yn y sector o gymharu ag 1.1 y cant yng Nghymru gyfan. Nid oes data tebyg ar gyfer swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau ar gael oherwydd seiliau isel.

Tabl 3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd eu llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		**SSC SEMTA**	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	*% o gyflogaeth*	*% y sefydliadau sy'n adrodd*	*% o gyflogaeth*
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	23	0.8
Y swyddi gwag anodd-eu-llenwi	14	1.1	18	0.6
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	14	Dd./B
Sail amhwysol	**6,020**	**6,020**	**212**	**212**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 4
Bylchau o ran sgiliau mewnol

4.1 Amlder y bylchau o ran sgiliau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu gweithwyr presennol er mwyn cael gwybod pa un a oedd bwlch rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un a oes anghydbwysedd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghydbwysedd yn y sefydliad.

Roedd un o bob pum sefydliad yn nodi'r fath fylchau o ran sgiliau yn sector SEMTA, gan effeithio ar 3.7 y cant o weithwyr.

Tabl 4.1 Amlder y bylchau o ran sgiliau

	% y sefydliadau yn adrodd am fylchau o ran sgiliau	*Bylchau o ran sgiliau fel canran o gyflogaeth*	*Sail amhwysol*
Cymru	19	5.1	6,020
SSC SEMTA	21	3.7	212

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 5
Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae'r adran hon yn ystyried graddau'r hyfforddiant yn y sector hwn a'r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 59 y cant o sefydliadau yn sector SSC SEMTA wedi ariannu neu wedi trefnu hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn y 12 mis diwethaf, ac mae hyn yn uwch na'r ffigwr o 53 y cant i Gymru gyfan. Nododd 34 y cant o sefydliadau yn y sector gynnydd yn lefelau buddsoddiad mewn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith dros y tair blynedd diwethaf, nododd 45 y cant fod buddsoddiad tua'r un faint a nododd 8 y cant fod buddsoddiad wedi lleihau. Gellir cymharu'r ffigurau hyn â'r canlyniadau i Gymru gyfan.

Mae cyflogwyr yn y sector yn llai tebygol na Chymru gyfan, i nodi nad ydynt yn wynebu rhwystrau o ran faint o hyfforddiant a ymgymerir. Nododd traean y sefydliadau gost hyfforddiant a'r gost o ganiatáu i staff gael amser i ffwrdd o'r gwaith ar gyfer hyfforddiant. Nododd bron un o bob deg nad oedd hyfforddiant ar gael iddynt.

Tabl 5.1 Rhwystrau i hyfforddiant

	Cymru	SSC SEMTA
Ymateb lluosog	*%*	*%*
Cost hyfforddiant	26	34
Nid oes hyfforddiant ar gael	6	9
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	4
Methu fforddio i staff gael yr amser i ffwrdd o'r gwaith	31	34
Nid yw'r hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	7
Dim rhwystrau	32	27
Sail amhwysol	**6,020**	**212**

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn sector SEMTA, cytunai 82 y cant y sefydliadau (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan gyflogwyr sgiliau digonol i fodloni anghenion busnes; 73 y cant bod buddsoddi mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes a 98 y cant bod cael gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu busnes. Dyma gymharu â'r canlyniadau i Gymru gyfan o 88 y cant, 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno.

Adran 6
Y Casgliad

Mae sefydliadau yn sector SSC SEMTA yn fwy tebygol o nodi anawsterau wrth recriwtio a bylchau o ran sgiliau, ond mae crynodiad y fath anawsterau, wedi'u mesur yn ôl cyflogaeth, yn is. Gall hyn fod yn gysylltiedig â maint cymharol sefydliadau yn sector SEMTA yng Nghymru (h.y. maent yn tueddu i fod yn fwy) er na ellir bod yn sicr o hynny o'r data a ddarparwyd fan hyn. Mae sefydliadau yn y sector yn fwy tebygol o hyfforddi ac maent yn fwy tebygol o nodi rhwystrau i

hyfforddiant, sy’n awgrymu bod datblygu sgiliau yn bwysig i gyflogwyr yn y sector er mwyn diwallu’r diffygion o ran sgiliau y mae llawer o gwmnïau yn eu hwynebu.